

Jess G. Berthelsens 1. maj-tale

Taler
Jess G. Berthelsen
Forbundsformand for SIK

Dato
1. maj 2021

Sted
Nuuk, Grønland

Omstændigheder

Sulinermik Inuutissarsiuteqartut Kattuffiat, SIK, Grønlands største lønmodtagerorganisation, dannet i 1956 under navnet *Grønlands Arbejder Sammenslutning* (GAS).

Læs om SIK på [lex.dk](#)

1 Ataqqinartut sulisartut, nunarsuaq tamakkerlugu sulisartut ulluanni
pilluangaaritsi. Kiisalu pinngitsoorusunngilanga kommunalbestyrelsinut
Inatsisartunullu qinigaasunut pilluaqqusissallunga – ilissilu pilluaritsi kikkut
tamat oqartussaaqataaneranni qinigaagassi, inuaqatigiit tamaasa
5 kiffartuukkumallugit.

Aammalu Naalakkersuisunngortut pilluaritsi.

10 Tassami naalakkersuisunngortut qineqquusaarutaat tusarnaarsimavavut,
taamaattumillu aamma naatsorsuutigaarput qineqquusaarutitik
piuviusunngortissagaat.

15 Innuttaasut atugarissaarnerulerissaat qineqquusaarutigineqarpoq,
taamaattumillu isumaqatigiinniarnissatsinnut assut isumalluarpuugut. Tassami
eqqaamalluarparput politikkikkut aalajangiisoqartoq perorsaasut immikkut
qaffaaffigineqassasut, tamannalu pivoq aamma politikerit maannakkut
naalakkersuisunngortut erseqqisumik kaammattuuteqarnerisigut.

20 Imaanngilaq tamanna ajorigatsigu – aningaasarsiarissaarnerulerummi
qutsannaqaat. Kisianni immikkoortitsisoqassanngippat meeqqanik
paaqqinnittarfinni sulisut allat aamma taamatut pineqarnissaat
naatsorsuutigaarput. Taakkoqartinnagumi paaqqinnittarfiit
ingerlasinnaanngillat. Eqqaamallugu paaqqinnittarfimmi inimi sulisuni
perorsaasoq ataasiugaangat uagut ilaasortavut marluusarmata, ilaasortavullu
25 taakku marluk sulinngippata paaqqinnittarfiit ingerlasinnaanngillat.

Aamma paaqqinnittarfinni ilaasortavut igaffimmiut asaasullu sulinngippata paaqqinnittaarfitt ingerlasinnaanngillat.

- 30 Ilisimaneqartariaqportaaq allarpassuarni sulisussanik amigaateqaratta. Ilaatigut utoqqaat angerlarsimaffiini sulerusuttunik assut amigaateqarpugut, taakkunani lu sulisut assut taarseraapput. Isumaqarluinnarpugut taarseraannerujussuannut peqqutaasut aningaasarsiat.
- 35 Perorsaaasut aningaasarsiaannik politikkikkut akulerulluni qaffaasoqarmat politikerinit oqariartuutigineqarpoq perorsaaunik amigaateqartugut taakkua aningasaarsiaat appasippallaqaqimmata. Taamaammat aamma naatsorsuutigiumavarput soorlu utoqqaat angerlarsimaffiini sulisunut immikkuttaaq qaffaasoqassasoq – assigiinngisitsisoqassanngippat.
- 40 Tassa politikkikkut siuttussatsinnik qinersineq naammassisimalerpoq. Isumaqarpugullu maanna oqaaseqarfisisassakka ukiuni tulliuttuni politikerinit qinigaasunit sulissutigalugillu aaqqiivigineqartariaqartut.
- 45 **Ineqarnermut tapiissutit** aaqqiivigineqartariaqarput isertitatigut killissarititaasoq qaffallugu. Ilaasortarpassuaqarpugummi isertitatigut killissarititaasunik qaangeeqqasunik. Ineqarnermut tapiissutip aaqqiivigineqarnissa piffisanngorluinnarpoq. Isumaqarpugummi 50 ineqarnermut akiliut aningaasarsiat annerpaamik 30 procentiinik angissuseqartariaqartoq.
- 60 **Aatsitassarsiornерup** aningaasarsiorfilluartup aallartisarneqarnissa pisariaqalivippoq. Tassami inuussutissarsiutinik allanik pilersitsisariaqvippugut, aalisarnermi ajutumiiallappat tikkunnartussagatta – aammalu aalisapilunneq pinngitsoortinniarutsigu inuussutissarsiutinik nutaanik aningaasanillu nutaanik pisariaqartitsivikkatta.
- Ilumummi nunatta **qanoq** ineriartortinnejarnissa oqallisaasariaqarluinnalerpoq. Ullumikkutut ingerlaannarsinnaanngilagut. Siorna maani Nuummi 430-nik amerlisimavugut. Kialuunniit takorloorsinnaavaa taamatut ingerlaannassagutta sineriapput qanoq inuerukkiartortigissasoq. Piffisanngorpoq illoqarfinnik nunarfinnillu allanik

inerisaaffiusussanik tikkuaanissaq – taamaanngippammi ilaasa anguniagartik angussavaat, tassa 2030-mi Nuummi 30.000-ingussasugut. Anguniagaq alutornartoq, kisianni uungaannaq isigivallaartoq. Aperisariaqarattami: Taavami sineriak?

70

Takornariartitsineq malunnaateqarnerusumik nunatta karsianut kommunillu karsiinut iluaqutaaninngorlugu aaqqissuussiffgineqartariaqarpasippoq. Tassami tupallaatigisannik Qeqqata

75 Kommuniata aamma Avannaata Kommuniata akileraarutitigut maluginnginnerarpaat coronap atuunnerata nalaani takornarissat takkutinngitsoorneri. Aali mittarfissuit pilersinniarneqartut takornariarpassuinngooq takkunniassamata.

80 Soorunami SIK-p uggorinngitsuunngilaq **Kuannersuarni aatsitassarsiorniarneq** maannakkut aallartinneqarsinnaanngitsutut isikkoqarmat. Ilami neriuutigilluinnaraluaratsigu ilaasortatta minnerunngitsumik Kujataani suliffissaaleqisut suliffeqalersinnaanerat. Tamatumma saniatigut Kuannersuarni aatsitassarsiulernikkut nunatta 85 aningaasaqarnerata ilorraap tungaanut aallarsinnaanissaa neriuutigisimagaluaratsigu – ilaatigummi peqqinnissaqarfipput napparsimammat akissaaleqinerput pissutigalugu.

Oqartariaqarpugummi **peqqinnissaqarfipput** napparsimasoq.

90 Tamatumunnga ilaatigut pissutaavoq aningaasakilliornerp, naak ukiumut 1,5 milliardit koruunit peqqinnissaqarfimmut atortaleraluarivut. Qularnanngilarlu kisitsit taanna ukiuni tulliuttuni qaffakkiartuinnassasoq.

Assersuutissaq: Maani nakorsiaqattaalaraluarlutik iluamik 95 kiffartuunneqarsinnaannginnamik Danmarkimi privatimut nakorsiarp, tappavanilu paasineqarlutik kræfterlutik. Kisianni toqqannartumik Danmarkimi napparsimaveqarfinnut ikaarsaartinneqarsinnaangillat. Nunatsinnukarteqqaarneqassapput, tassanilu nakorsaq immikkut ilisimasalik Danmarkimiit tikittussaq qaammat ataaseq utaqqisinnaasarpaat, 100 napparsimasup Danmarkiliarnissaanut nutaamik innersuussisussaq.

Tamanna pissusissamisoorsinnaanngilaq, allaat inuup inuuneranik pinnguarnerut taasariaqarpoq. Taamatumi peqqinnissaqarfitta

105 napparsimanera aammalu aningasassaaleqinera maannakkut inuit inuunerinik qassiniimmitaava naleqalerpa?

Ajuusaarnaraluartumik maannakkut **inuusuttorpassuit** suffeqaratik nunami maani inooqataapput. Uffalu sumiiffipassuarni assannik amigaateqartugut.
110 Taamaammat inuusuttut immikkut qanoq iliuuseqarfingeqartariaqarput – nunatta inerisarneqarnissaanut peqataasinnaangortillugit.

Eqqaamassavarpulli assuariinnarlugit peqatatilernaviannginnatsigit. Eqqaamassavarpummi taamatut inissisimasoqarneranut inuiaqatigiittut tamatta akisussaaqataagatta. Taamaattumik suliffittaarnissaq imaluunniit ilinnialernissaq pillugu saaffigisartagaq Majoriaq suleqatigalugu inuusuttut taakku ujarneqartariaqarput, immikkullu aaqqissuussiffigalugit.
115

120 **Utoqqartavut** ataqqinarnerusumik qasuersertissinnaasariaqarpavut. Soraarninngornerminni aningaasanik tigusartagaat qaffaaffigineqarluinnartariaqarput, ajuusaarnaraluartumimmi tusarsaaleraluttuinnarpoq ilaasortavut utoqqalillutik qasuersaaruskalluarlutik qasuersaarsinnaanngitsut akissaqannginnertik pissutigalugu. Tamanna
125 pissusissamisoorsinnaangilaq.

Sumiiffit ilaanni ilaasortatta **inissaaleqinerat** kipiluttunarpoq.

130 Meeqqat nukittuumik peqqinnartumillu peroriartortissagutsigit pingaaruteqarluinnarpoq angajoqqaavisa toqqissillutik akilersinnaasaminnik inissaqartinneqarnissaat. Tusaamanarpoq Danmarkimi inigisamut akiliutigineqartartoq akissarsiat annerpaamik 40 procenterisussaagaat. Immaqa nunatsinni appasinnerusariaqarpoq, aammami maani pisiassat Danmarkimi pisiassanit akisunerummata.
135

Kiisalu qineqquasarnerup nalaani maani nunami napatitsisunut annertunerusumik oqariartortoqannginneranut tupigusuppunga:

140 Tassa ilaasortavut **aalisakkerivinni** sulinngippata nuna manna ingerlanneqarsinnaanngilaq. Taakkumi sulinngippata ilissi uangalu aningaasarsiassaqanngilagut. Taamaattumik aalisakkerivinni uagut nammineq suliffeqarfiutsinni sulisut aningaasarsiaat aammattaaq

aaqqiivigineqarluinnartariaqarput – aammami aalisakkerivinni ilaatigut
145 sulisussaaleqisoqartarmat.

Perorsaasut aningaasarsiaat politikkikkut akulerulluni qaffanneqarsinnaappata,
taava suliffeqarfissuup inuiaqatigiittut pigisatta Royal Greenlandip
ataatsimeersuarnerani piginnittut peqquneqartariaqarput aningaasanik
150 immikkut sulisunut illuartitsisoqassasoq.

Naggataatigullu: Neriuppunga Inatsisartunut communalbestyrelsinullu
qinikkavut tamarmik suleqatigiillutik inuiaqatigiit sapinngisamik
atugarissaarnerulernissaat anguniarlugu suleqatigiissasut. Ilami
155 ajuusaarnaraluatumik kalaaleqativut amerliartuinnarput **Danmarkimut**
nuuttartut, maani nunatsinni atugassarititaasut naammaginagit.

Tamanna illuanut saatinneqartariaqarpoq. Kalaaleqatitta Danmarkimut
nuussimasut – „avalassimasut“ – uternissaat sulissutigisigu, atugassarititaasut
160 maani nunatsinni aaqqiiviginngikkutsigit uternaviarunangimmata.

Naggaterpiaatigut maani Covid-19-ip nalaani inuiaqatigiinnut
kiffaartuussilluarsimasunut qujarusuppunga. Utoqqaat illuini sulisut,
peqqinnissaqarfimmi sulisut, minnerunngitsumillu pisiniarfinni sulisut
165 qamannga pisumik qutsavissaapput. Coronamut tatammutileruttortugut
pisiniarfimmi sulisut suliinnarput, uagut inuiaqatigiinni
nerisassaqarsinnaaniassagatta, taakkuami aamma tatammussimagaluarpata
qanoq iliorsimassagaluarnerpugut. Imaallaammi paasivarput pisiniarfinni
sulsiut inuiaqatigiinnut qanoq pingaaruteqartigisumik sullisisut.
170 Taamaattumik aammattaaq taakkunani sulisut aningaasarsiaat
qaffaaffigineqarluinnartariaqarluuarput.

Sulisartut ulluanni pilluaritsi!

175 **Kilde**
Manuskript tilsendt af taler

Kildetype
Digitalt manuskript

180 **Tags**
1. maj-tale, Fagbevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jess-g-berthelsens-1-maj-tale-2021>

185

190

195

200

205

210

215

220